

**Олена Федорова, Тетяна Атрошенко**

*Мелітопольський державний педагогічний університет*

*імені Богдана Хмельницького*

*tanianight@yandex.ru*

## **ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

*Розглядається необхідність формування духовних цінностей учнів у контексті допрофільної підготовки. Уточнюється зміст поняття "допрофільна підготовка" та вікові особливості підлітків. Звертається увага на виховний аспект допрофільної підготовки як фактор формування моральності учнів.*

*Ключові слова: допрофільна підготовка, духовні цінності.*

*Елена Федорова, Татьяна Атрошенко. Формирование духовных ценностей учеников в контексте предпрофильной подготовки. Автор рассматривает необходимость формирования духовных ценностей учащихся в контексте предпрофильной подготовки. Уточняется содержание понятия "предпрофильная подготовка" и возрастные особенности подростков. Обращается внимание на воспитательный аспект предпрофильной подготовки как фактор формирования нравственности учащихся.*

*Ключевые слова: предпрофильная подготовка, духовные ценности.*

*Olena Fedorova, Tatiana Atroshenko. Formation of pupils' spiritual values in the context of pre-profile preparation. The author examines the need to form the spiritual values of pupils in the context of preprofile preparation. It's clarified the meaning of "preprofile preparation" and the age characteristics of*

*adolescents. Attention is drawn to the educational aspect of preprofile preparation as a factor of the formation of morality pupils.*

*Keywords: preprofile preparation, spiritual values.*

Вибір майбутньої професії виступає одним з найважливіших кроків на шляху людини, оскільки залишає свій відбиток практично на кожному моменті її подальшого життя. Тягар же допомоги дітям у виборі своєї життєвої позиції та становленні гідним членом суспільства покладено на освітні установи. Проте найчастіше такий вибір здійснюється неусвідомлено, що може призвести згодом до виконання людиною не відповідної їй соціальної ролі і, як наслідок, психологічного дискомфорту та деструкції ціннісних орієнтацій.

Допрофільна підготовка – це система роботи освітнього закладу, яка забезпечує учням основної школи об'єктивний вибір попереднього самовизначення у відношенні до майбутньої профільної діяльності [3, с. 45].

Дане визначення підтверджує ключове значення поняття вибору, яке вказує на те, що основною метою такої підготовки є орієнтація учнів на вибір профілю навчання, а реалізація її відбувається у 8-9 класах загальноосвітньої школи. Допрофільна підготовка дозволяє, використовуючи спостереження, тести, інтерв'ю та інші способи, визначати, як зауважує Л. Гуцан, “динаміку росту функціональної грамотності, технологічної вмілості, інтелектуальної й вольової підготовленості до профільного навчання”; вона, врешті, сприяє зацікавленню учнів проектуванням навчальних і профільних планів, ідеалів майбутньої професії та можливих моделей досягнення в ній високої кваліфікації [2, с. 14].

Діти підліткового віку відрізняються якісно новим рівнем самосвідомості, оцінкою власних дій і оточуючих, тому спостерігається відчутна різниця між сприйманням соціального середовища молодшим підлітком, який ще обмежується контролем з боку дорослих, та старшим підлітком, котрий свою поведінку оцінює на підставі аналізу мотивів

реалізації відповідних вчинків, у нього змінюється уявлення про себе як особистість [1, с. 132].

З'являється потреба і можливість самостійно намічати певні життєві цілі, планувати їх здійснення, регулювати поведінку. Усе це свідчить про виникнення передумов для розвитку моральних переконань. Водночас нерівномірний розвиток когнітивних і емоційних компонентів переконань, недостатній взаємозв'язок і узгодженість між ними, негативно впливають на прояв переконань у поведінці. Цей період є сензитивним для виховання ціннісних орієнтацій, що сприяють становленню світогляду [4, с. 33].

Тому виховний аспект допрофільної підготовки спрямований на формування всебічно гармонійно розвинутої особистості, здатної до сприймання моральних норм та вироблення на їх основі власних духовних цінностей. Гармонійність тут виступає підґрунтям узгодження, єдності духовних якостей, їх взаємодоповнення і взаємозбагачення.

Одним із методологічних принципів організації допрофільної підготовки учнів виступає принцип особистісно-орієнтованого навчання. Він ставить за мету розвиток вищих духовних цінностей особистості. Проте у його застосуванні слід зважати на диференційований аспект розвитку дитини та культурно-нормативні характеристики її розвитку у кожному віковому періоді. Тому система освіти намагається навчити проектувати духовне зростання сучасної дитини, що, у свою чергу, можливе лише за умови своєчасного впровадження в навчальний процес технологій, спрямованих на розвиток моральності учнів.

Загалом бачимо, що сутність допрофільної підготовки полягає саме в розвитку індивідуальності, розкритті задатків і здібностей дитини, формуванні її інтересів та потреб, що призводить до усвідомлення нею власного світогляду. Саме через таке усвідомлення дитина формує систему духовних цінностей, які допоможуть їй у подальшому функціонуванні в соціальному середовищі як високоморальній особистості.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атрошенко Т.Ю. Проблема допрофільної підготовки у вітчизняній та зарубіжній літературі / Т.Ю. Атрошенко // Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД”. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – С. 131–133.
2. Гуцан Л.А. Допрофільна підготовка старшокласників як чинник успішного вибору професії / Л.А. Гуцан // Психолого-педагогічний супровід профілізації освіти: теорія і практика / за ред. В.Ф. Моргуна. – Полтава : ПОІППО ім. М.В. Остроградського, 2008. – С. 12–16.
3. Демина Т.О. Предпрофильная подготовка как одно из условий профессионального самоопределения школьника / Т.О. Демина // Профильная школа. – 2006. – №1. – С. 45–48.
4. Максимов В.Г. Педагогическая диагностика в школе: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.Г. Максимов. – М. : Издательский центр “Академия”, 2002. – 272 с.